

A 3H ÉPÍTÉSZIRODA PÁLYÁZATI ANYAGA A MOME BÍRÁLÓ BIZOTTSÁGA SZERINT „ESZKÖZTÁRÁBAN A LETISZTULTSÁG, ESZTÉTIKAI IGÉNYESSÉG ÉS A RÉSZLETEKRE IS KITERJEDŐ FIGYELEM JELLEMZI.” AZ 1994 ÓTA MŰKÖDŐ IRODA – AMELYNEK NEVÉBEN A 3H A CERUZA KEMÉNYSÉGÉT JELENTI – ALAPÍTÓIT ÉS VEZETŐ TERVEZŐIT, CSILLAG KATALINT ÉS GUNTHER ZSOLTOT KÉRDEZTÜK.

Szerző: TORMA TAMÁS

Portréfotó: DUDÁS SZABOLCS

Építészeti fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Drónfotó: HUNAP STUDIO

„AHOVÁ MEGÉRKEZVE ÉRZED – A MOME-N VAGY”

Interjú Csillag Katalinnal és Gunther Zsolttal

„AZ ÚJ ÉPÜLETEK
KIEGÉSZÍTIK
A MEGLÉVŐKET,
DE SZÁMUNKRA FONTOS
VOLT, HOGY VALAMI
ROKONÍTSA IS EZEKET ”

» A TWO, az UP és
a MASTER tömbjei
a Budakeszi út felől

Az első, amit a Zugligeti úton megláttam, a tölcserű alagút-bejárat és az első, ami eszembe jutott róla, a szegedi dóm felújítása, ahol az attemploból látogatóközpont alakult... Lehet, hogy véletlen asszociáció, lehet, hogy nem: miben voltak még párhuzamosan benne, amikor a MOME tervezetése gyurma szilárdgú alakulásban volt? Áthatat-e ilyenkor valami...?

Csillag Katalin: Mikor a pályázaton dolgoztunk, biztosan ment persze mellette más is, de a bejárat akkor még nem volt ilyen alagútszerű...

Persze, ha lehet egyáltalán bármiféle érvényessége ilyen kérdésnek...

CsK: Nyilván. Nagyon sok párhuzamosság lehet. Ilyen az oktatói teakonyha a MASTER-ben alul, de lényegében ugyanaz a lépcső megoldása is, mint Szegeden, a látogatóközpont kialakításánál. (lásd még: *Martinkó József: Tisztul a kép – Rekonstrukció a szegedi Fogadalmi templom épületében, OCTOGON 2016/1. - a szerk.*)
Vannak áthallások, de pont az új főbejárat egészen késői megoldás. Eleinte nem gondoltunk rá, de már a kiírásban is igényként fogalmazódott meg, hogy kell egy új főbejárat – és most már jó, hogy van, mert ez visz a centrumba.
Gunther Zsolt: Az áthallások azért érdekesek, mert vannak tudatos és ösztönös áthallások. Tudatos például a

szegedi dómhoz vezető fölépcső alatti tér bevilágítása: ez ugyanolyan, mint a Farkasdy-féle épület fölépcsője alatti tér bevilágítása. Ez teljesen tudatos megoldás. De annyi áthallás lehetett tudat alatt is, hogy 2015 végén, 2016 elején fejeztük be szegeden a munkákat. Sokszor jártunk a helyszínen, sokat dolgoztunk a feladaton, és ez a tölcserű bejárat 2016 közepén kerülhetett szóba – végül is időben nincs olyan nagy távolság. Tulajdonképpen elképzelhető, hogy az egyik opcióként már ott volt a fejünkben, hogy a föld alá lehet vinni. És a MOME ragaszkodott ahhoz, hogy legyen főbejárat.

Vizuálisan vagy funkcionálisan volt fontos inkább?

CsK: Funkcionálisan is fontos.

Kell egy biztos pont. Hová hívjuk például a taxit?

GZs: Meg jelképszerűen is. Ha megújul a MOME, minden ízében meg kell újulnia, a főbejáratának is. Vissza a nem tudatos áthallásokhoz: a Geometria butik irodaház (*Budán, a Medve utcában áll – a szerk.*) belső átriuma lényegében megvalósult a MOME Tudásközpont (az új központi épület a későbbiekben az UP nevet kapta - a szerk.) kettévágásánál – csak külső térben. És ez bennem egyáltalán nem tudatosult, csak miután megvalósult.

CsK: A főbejárat tényleg érdekes téma, mert a Farkasdy-féle régi épület (*MOME Master – a szerk.*) fölépcsője szerintem tényleg felülmúlhatatlan.

„HA MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ,
EZ A KÍSÉRLETEZŐ, JÖVŐBE LÁTÓ
SZEMÉLYISÉG A NÉVADÓ,
AKKOR AZ EGYETEMNEK IS
A JÖVŐBE KELL TEKINTENIE”

Csináljunk egy másikat még magasabbra, még szélesebben? Teljesen értelmetlennek tűnt, mivel az épületek között meg kellett maradni a természetnek. És egy ilyen környezetbe kellett úgy beavatkozni, hogy az mégis kijelöljön egy fontos pontot. Ez valósulhatott meg ezzel a földalatti tölcserrel.

Az alagút-tengely egy hosszan érlelődő folyamat vagy egy flash volt?

GZs: Flash.

CsK: Magát a tengelyt a régi épület már kijelölte. Van középfolyosója, lépcsőháza. Nem mondom, hogy első pillanattól így képzeltük, mozgolódott erősen, hogy hogyan lehetne felfűzni a különböző funkciókat, aztán rátaláltunk.

GZs: A tölcser azért nem egy erőltetett utánérzés, mert a *GROUND* (az egyetem új központ aulája – a szerk.) új, föld alatti épületének van egy hasasodása, a másik oldalon pedig van egy fellépcsőzés. Ennek van logikája, ritmusa, értelemszerű, hogy ezt az ívet írjuk le az új tölcserű bejáratától a *GROUND* épület belsején át a kert irányába fellépcsőzve.

Nyilván ez volt a nagy ötlet, ami a további részleteket elviszi a hátán. De voltak-e járulékos hátrányai is?

CsK: A régi főépület közlekedőlépcsője alá egy teljes szintet tetettünk! Statikailag nem volt egyszerű!

GZs: Gondolj bele! Ott a régi főépület pincéستől, mindenes-től, aztán ahogy lejt a terület, de tőle jobbra az *UP* szintje

A *GROUND* legalább négy variáció után kapta meg a végső formáját

még lejjebb van. És ahhoz, hogy liftet meg még egy lépcsőt is illesszünk a két épület közé, lényegében a meglévő épület alá be kellett csúsztatni az újat. Ami műszakilag egyáltalán nem egyszerű, hiszen a föld alatt vagyunk, tehát nincs elég fény, és sötét, nyomott lesz esetleg...

Mennyit alakult a terv a fejlesztés közben?

CsK: Ezekről már úgy beszélünk, mintha minden kézenfekvő lenne. A MOME Szíve projekt – eredetileg így hívták a *GROUND*-ot – egy hosszabb fejlesztés eredménye volt. Legalább négy variáció után jutunkunk idáig. Megszületett az alapötlet, megkezdődött a fejlesztés, amikor az egyik kolléga felvetette, hogy tegyük lejjebb és akkor kívül lesz meg a lépcsőzés...

Az Egyetem részéről egy konzultációs partneretek is volt, a MOME Lab. Ez hasonlóan működött, mint amiben ti is részt vettetek Pannonhalmán, a bencés apátság fejlesztésénél?

GZs: Pontosan, mint a Bazilika Műhely. Egy szervezet az intézményen belül, amelyik a vízióval és annak megvalósíthatóságával foglalkozik.

CsK: A MOME Lab-bal együttműködve sikerült kitisztítani az aulát, hogy ne terhelje annyi funkció. Máshová kerülhetett a kávézó, a könyvtár... Az új *GROUND* pedig átvehette a konferencia-helyszínt is – és így már tényleg meg lehetett kezdeni a süllyesztést.

GZs: Még visszakanyarodnék a programalkotáshoz.

A MOME Szíve – a jelenlegi *GROUND* –, az új bejárat az egyetem számára nagyon fontos volt, mert rájöttek, hogy a pavilonos elrendezéssel szükség lesz valamiféle identifikációs pontra, egy olyan közösségi térre, amilyen korábban nem létezett. Ahová megérkezel, és úgy érzed, igen, én a MOME-n vagyok... Nyilván ezért volt fontos a korábbi

rektornak, Kopek Gábornak és a MOME Lab többi tagjának, hogy legyen egy új főbejárat. Ha van egy nagyon erős identitással bíró tér, akkor az a megérkezés pillanatát is felértékeli. A Farkasdy-féle épületbe valóban megérkeztél: de az olyan, mintha egy gálavacsorára jöttél volna. Nehéz volt felülmúlni.

A Farkasdy-féle épület a kapocs a régi és új között?

CsK: Az új épületek kiegészítik a meglévőket, de számunkra fontos volt, hogy valami rokonítsa is ezeket. Ott vannak a régi A épület portikuszának oszlopai, amelyből a MOME-logó is építkezik. Ez a vertikális ritmus megy végig valamennyi új épületen is. **GZs:** Ugyanakkor szándékoltnak másképp néznek ki. A campus épületei nem egyformák – az túl egységes lett volna, unalmas. Ránézésre a MOME *BASE* a legkevésbé cizellált. Erős, vakolt rizalitok és függőleges üvegsávok jelennek meg rajta. Az *UP*sokkal cizelláltabb, látszik, hogy kvázi ívesebb az egész, nem olyan egyszerű. A legfelső, a *BASE*, az alapképzés, a korábbi főépület a mesterképzés helye, az *UP* pedig a kísérletezés terepe, a doktori képzéssel együtt... **CsK:**...az innováció helye.

Megragadt még meg bennem, hogy rendes pályázat volt, betartott költségekkel és határidőkkel, ami manapság...

CsK: Az egész folyamat nagyon flottnak tűnt. És aránylag a tendereztetéssel sem veszítettek túl sok időt. Mi, nem hivatalosan, 2016 márciusában elkezdtük a munkát, és év végére már a kiviteli tervet kellett szállítani. 2019 május végén kezdtük elengedni a feladatot, amikor már látszott, hogy a kivitelező túlesett a hibajavítások zömén.

Közben végig a MOME volt a főszereplő?

GZs: Abszolút, habár a három év alatt terveztünk egy iskolát Érdre, egy elég komoly lakóépület-együttest, valamint egy nagyobb irodaház is elkészült a Corvin

Az épülettömeg ott válik szét, ahol a közlekedő ösvény, mint egy patak, keresztülcsordogál rajta

A régi főépület közlekedőlépcsője alá egy teljes szint került be

-negyedben és az Esterházy-kastély új nyugati szárnya Fertődön. Nagyon sokrétű munkák futottak egymás mellett, de a MOME-ra koncentráltunk leginkább. **CsK:** Szerencsére a szereplők egységesen a feladat mögé álltak. Mi, építészek is nagyon jót akartunk – mégiscsak a MOME-ról van szó! –, de a megrendelő is alaposan felkészült, és kihozta belőlünk ezt a produktumot. Azért voltak nagyon kemény beszélgetések. És el ne feledjük, a kivitelező is nagyon jól akarta megcsinálni, számára is kiemelt projekt volt. **GZs:** Ez egy művészeti egyetem! Az egyetem vezetése részéről rengeteg munka volt abban, hogy pénzügyileg és formailag is összeálljon a beruházás. Az egyetemi résztvevők, a MOME Lab nagyon erősen beleállt a dologba, mert fontos volt nekik. Ők is esztétikával foglalkoznak, így esztétikailag is jó irányba terelték a közös gondolkodást. A beruházó pedig átvette ezt a lendületet.

Elhangzott-e a MOME részéről, hogy az épületeknek valamit ki kellene fejteniük? Mennyire kezelték szimbolikusnak és léptékváltásnak az építkezést?

CsK: Hogyne. A Tudásközpont, vagyis az *UP* ilyen volt, persze, csak nem konkrétan. De az világosan látszott, hogy az *UP* lesz az egyetem arca és több mindent kell tudnia – jelenítse meg például az innovációt –, és ez az épület fog kommunikálni kifelé, tehát ennek kell tükröznie az egyetem szellemiségét. **GZs:** Visszagondolva az együttműködésünkre a MOME Lab-bal: azok a témák lettek alaposan átrághva és olykor megkérdőjelezve, amelyek számunkra is nagyon fontosak voltak. Kiemelném, hogy a MOME Lab igen magas fokú lényeglátással bírt. Mert miről beszélünk mi is a legtöbbit? A centrumszerű közösségi térről és az odavezető bejáratról, az Egyetem új arcáról és identitásáról. Ha Moholy-Nagy László, ez a kísérletező, jövőbe látó személyiség a névadó, akkor az Egyetemnek is a jövőbe kell tekintenie. És ehhez olyan megjelenés kell, amely hús év alatt sem avul el. Amely köthető ugyan a korhoz, mégis előre mutat. Ezt jelképezi az *UP*, régi nevén a Tudásközpont épülete. Annak a téri kivételése, hogy ott kezdődik a jövő.